

Mededelingen

HET ZEERECHT VAN DAMME

B i b l i o g r a f i e
=====

De bedoeling van dit artikel is slechts literatuur aan te stippen over het Zeerecht van Damme, en niet de inhoud of de betekenis ervan te behandelen.

De eerste vraag, die gesteld wordt, is: "Wat is het Zeerecht van Damme?"

Het is de vertaling in het Nederlands van de "Rôles d'Oléron", het zeerecht - eigenlijk een verzameling van uitspraken - dat aan de Atlantische kust van Frankrijk vanaf de twaalfde eeuw geldig was en dat te Damme overgenomen werd. Het meest recente werk over de "Rôles d'Oléron" is KRIEGER's dissertatie "Ursprung und Wurzeln der Rôles d'Oléron", verdedigd aan de Christian Albrechts Universiteit te Kiel in 1968.

Een handschrift van het Zeerecht van Damme bevindt zich in het Stadsarchief te Brugge, met de titel: "Dit es de coppie vanden rollen van Oleron vanden vonnessen vander zee" (Purperenboec). De inhoud is gepubliceerd in: Warnkönig, Pardessus, Macquet, Schlyter, Tavers Twiss, Gilliodts van Severen, Kiesselbach, Telting, Biederstedt en Janik. Standaardwerken zijn Pardessus en Schlyter. Dit laatste werk is echter in het Zweeds gesteld, maar de bespreking van Holtius laat toe de betekenis van Schlyter's werk te kennen. Het werk van Janik is belangrijk: het is een uitgave van acht hand-

schriften bewaard in Gdansk (Dantzig). Het bevat bovendien een inleiding van Matysik over de betekenis van het Zeerecht van Damme en een bibliografie. Op de "Summary" in het Engels (en in het Russisch) na, is het boek in het Pools gesteld.

Een behandeling van het Zeerecht van Damme vindt men in Goudsmit, Geschiedenis van het Nederlandse Zeerecht, blz. 55-96.

De tweede vraag is: "Wat is de betekenis geweest van het Zeerecht van Damme?" De vraag heeft twee aspecten: de betekenis voor het Belgisch Zeerecht en voor het Europees Zeerecht. Een geschiedenis van het Belgisch Zeerecht kan men vinden in "Maritieme Geschiedenis over Nederlanden": Zeerecht door Van den Auweele. Craeybeckx schrijft dat in de ordonnantiën van 1551 en 1563 veel overgenomen is van het Zeerecht van Damme. De betekenis voor het Europese Zeerecht werd uitvoeriger bestudeerd. Het Nederlandse Zeerecht heeft de invloed ervan ondergaan. Eerst is er het Zeerecht van Westcapelle, waarvan Clavareau schrijft dat het bijna identiek is aan het Zeerecht van Damme. Pas verschenen het fraaie boekje van Korthals Altes: een gecomentariëerde uitgave van het Westkappelse Zeerecht. Ook hij schrijft dat dit recht "een vrij getrouwe copie is van het Zeerecht van Damme". Hij trekt de aandacht op de invloed uitgeoefend op niemand minder dan Hugo de Groot. Daarna wordt het gebundeld met de Amsterdamse ordonnantie en krijgt het de naam Waterrecht. De invloed kan men best afleiden uit de artikelen van Burger, die alle uitgaven ervan bespreekt.

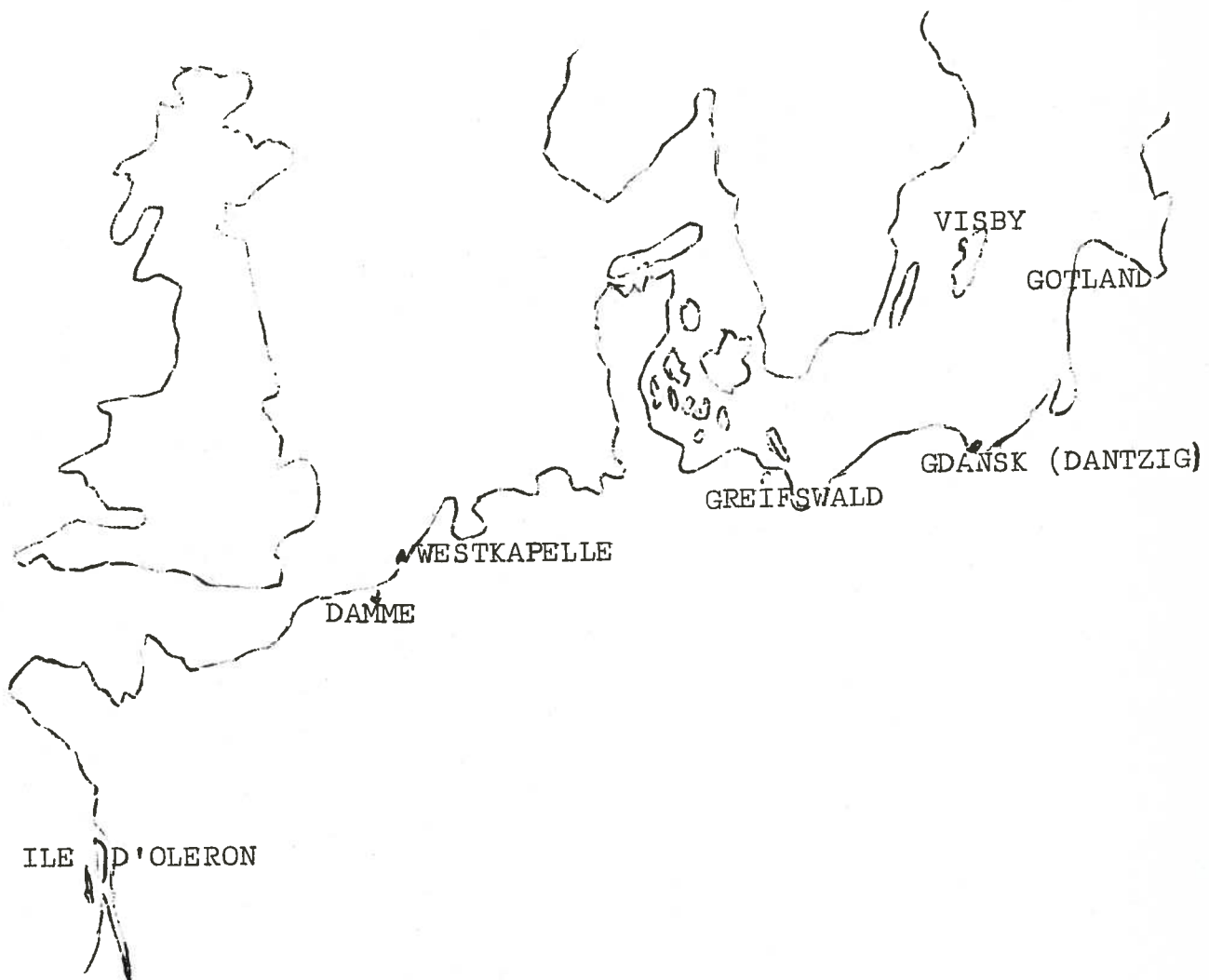
Daarnaast is er de invloed van het Zeerecht van Gdansk, die door Matysik bestudeerd is. Buiten "Summary" is het boek in het Pools geschreven. Verder is er de invloed op het belangrijke Zeerecht van Wisby, dat tenslotte een bundeling is van opnieuw het Zeerecht van Damme, de Amsterdamse Ordonnantie, aangevuld met bepalingen uit het Lübecks Recht. Het basiswerk voor het Zeerecht van Wisby is het reeds gesignaleerde werk van Schlyter.

De stand van zaken kan men misschien zo schetsen: de tekst van het Zeerecht van Damme werd bestudeerd, de uitstraling ervan werd zijdelings behandeld, maar een preciese grens is nog niet getrokken.

Dit lijstje van boeken doet hopen dat iemand een werk moge schrijven zoals Krieger het deed voor Oléron en Korthals Altes voor Westkapelle.

Ik dank Mevrouw de Bibliothecaresse van de West-Zeeusch-Vlaamse Bibliotheek te Sluis, die met gestadig geduld mij de boeken bezorgde.

Germain Bonte.

B i b l i o g r a f i e. (° wijst op werken die niet geraadpleegd werden.)

° Biederstedt Rudolf

Eine neue Handschrift des Seerechts von Damme in Stadtarchiv Greifswald; Greifswald, Strals. Jhb. Bd 7, (1967) blz 38-54.

Burger C.P.

Oude Hollandsche Zeevaart-uitgaven
De oudste uitgaven van het "Licht der Zeevaart", Tijdschrift voor boek- en bibliotheekwezen, VI, 3, mei-juni 1908.

Oude Hollandse Zeevaart-uitgaven
De Oudste Leeskaarten, Tijdschrift voor boek- en bibliotheekwezen, VI, 6, 1908, blz 245-261.

Oude Hollandse Zeevaart-uitgaven
Het leeskaartboek van Wisbuy (slot), Tijdschrift voor boek- en bibliotheekwezen, VII, 2, 1909, blz 49-60.

Oude Hollandse Zeevaart-uitgaven
Het Waterrecht, Tijdschr. voor boek- en bibliotheekw. VII, 3, 1909, blz 123-132.

Oude Hollandse Zeevaart-uitgaven
Het Waterrecht (slot) Tijdschr. Boek- en Bibliotheekwezen, VII, 4 1909, blz 157-172.

Oude Hollandse Zeevaart-uitgaven
Het leeskaartboek van Wisbuy, Tijdschrift voor boek- en Bibliotheekwezen, VII, 1, 1909, blz 1-17.

Clavareau P.J.A.

Les Sources de droit maritime du Moyen Age (essai de bibliographie raisonnée) Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, 1950
Deel XVIII, Aflevering IV, blz 385-472

Craeybeckx Jan

Un grand commerce d'importation: les vins de France aux anciens Pays-Bas (XIIIe-XVIe siècle), Préface de Charles Verlinden, Paris, S.E.V.P.E.N. 1958

° Gilliodts van Severen

Coutumes des pays et comté de Flandre, Quartier de Bruges, Coutumes des petites villes etc. T III, 1891.

Goudsmit M.Th.

Geschiedenis van het Nederlandse Zeerecht (Inleiding - Geschiedenis der bronnen), 's Gravenhage, Nijhoff, 1882 24 x 14, 472 blz.

Holtius A.C. Hoogleraar te Utrecht

Het Nysbische Zeerecht, en de critische uitgave daarvan in het Corpus Juris Sueo - Gotorum, Nieuwe bijdragen voor rechtsgeleerdheid en -wetgeving, Vierde Deel, 1854, blz 417-431.

Janik Bernard

Najstarszy tekst prawa morskiego W gdańsku
Wstępem opatrył Matysik Stanisław, Gdańsk, Gdańskie Towarzystwo M
Maukowe, 1961, 25 x 17, 267 blz.

* Universiteit Gent, Seminarie voor Rechtshistorie en Remeins
Recht, Universiteitstr. 8, Gent.

Kiesselbach

Der Ursprung der Rôles d'Oléron und des Seerechts von Damme,
Hansische Geschichtsblätter, 1906, 1.

Korthals Altes A.

Ons Oudste Zeerecht, Uitgaven Molengraaff Inst. voor Privaatrecht
te Utrecht 5, Zwolle, Tjeenk Willink, 1976, 23 x 15, 68 blz.

Krieger Karl-Friedrich

Ursprung und Wurzeln der Rôles d'Oléron, Köln-Wien, Böhlau, 1970.

° Maquet L.

Histoire de la ville de Damme, 1856

Matysik Stanisław

Prawo Morskie Gdańska, Warszawa, Wydawnictwo Prawnicze, 354 blz

Pardessus J.M.

Collection des lois maritimes antérieures au XVIIIe siècle,
Tome IV, blz 19-29, Paris 1837.

Schlyter D.C.J.

Wisby Stadslag och Sjö rätt, Co dices iuris visbyensis urbici et
maritimi cum notis criticis,
varius lectionibus, novis versionibus suecanis, glossarius et indi-
cibus nominum priorum. - Uigegeven in Corpus iuris sueogotorum
antiqui, vol. VIII. Lund, Berlingska Boktryckeriet, 1853, CX III,
blz 580.

Telting A.

Die alt-niederländischen Seerechte, Den Haag, Nijhoff, 1907,
28 x 19, XVI, 45 blz.

° Travers Twiss

Blackbook of the Admiralty, T IV, blz 302-333, London, 1876.

Van Den Auweele D.

Zeerecht - Maritieme Geschiedenis der Nederlanden I, Bussum,
De Boer Maritiem, 1976, blz 220-226, blz 346-347.

° Warnkönig L.A.

Flandrische Staats- und Rechtsgeschichte, Band I, Appendix Urk
XLI, blz 86-93, Tübingen, 1835.